

สรุปผลการวิจัย และอภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลองเพื่อศึกษาความสามารถในการแก้ปัญหา การเลี้ยงดูทารกแรกเกิด ที่มีปัญหาคุณภาพของมารดาที่ได้รับการสอนโดยการให้ สถานการณ์จำลอง และเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาระหว่างมารดาที่ได้รับการ สอนโดยการให้สถานการณ์จำลองกับมารดาที่ได้รับการสอนตามปกติ รวมทั้งศึกษา ความสามารถในการแก้ปัญหาของมารดาที่มีอายุ และระดับการศึกษา แตกต่างกัน

สมมติฐานการวิจัย

1. ความสามารถในการแก้ปัญหาค่าเลี้ยงดูทารกแรกเกิดที่มีปัญหาคุณภาพ ของมารดาภายหลังได้รับการสอน โดยการให้สถานการณ์จำลองสูงกว่าก่อนการสอน
2. ความสามารถในการแก้ปัญหาค่าเลี้ยงดูทารกแรกเกิดที่มีปัญหาคุณภาพ ของมารดาที่ได้รับการสอนโดยการให้สถานการณ์จำลองสูงกว่ามารดาที่ได้รับการสอนตามปกติ
3. ความสามารถในการแก้ปัญหาค่าเลี้ยงดูทารกแรกเกิดที่มีปัญหาคุณภาพ โดยการให้สถานการณ์จำลองของมารดาที่มีอายุระหว่าง 20-35 ปี สูงกว่ามารดาที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปี
4. ความสามารถในการแก้ปัญหาค่าเลี้ยงดูทารกแรกเกิดที่มีปัญหาคุณภาพ โดยการให้สถานการณ์จำลองของมารดาที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา และอาชีวศึกษา หรืออุดมศึกษา สูงกว่ามารดาที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา และมารดาที่มีการศึกษา ระดับอาชีวศึกษาหรืออุดมศึกษา สูงกว่ามารดาที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา

ตัวอย่างประชากร

ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ มารดาหลังคลอดที่มาจากศูนย์ศัลยกรรม โรงพยาบาลสุรินทร์ และอยู่ในระหว่างพักฟื้นที่แผนกหลังคลอด จำนวน 60 คน

แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลอง จำนวน 30 คน ซึ่งได้รับการสอนโดยการให้
 สถานการณ์จำลอง และกลุ่มควบคุม จำนวน 30 คน ซึ่งได้รับการสอนตามปกติ ในแผนก
 หลังคลอด การเลือกกลุ่มตัวอย่างประชากร กระทำโดยการคัดเลือกตัวอย่างประชากร
 ตามคุณสมบัติที่กำหนดไว้ โดยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งพวกหรือแบ่งชั้น (Stratified
 Random Sampling) โดยแยกตามตัวแปรค่านอายุ และระดับการศึกษา แล้วจึง
 สุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยการจับฉลากเข้ากลุ่ม
 เช่น ถ้าจับฉลากเข้ากลุ่มตามระดับการศึกษา โดยมารดาคนแรกในแต่ละระดับการศึกษา
 จะถูกจับฉลากเข้ากลุ่มควบคุม หรือกลุ่มทดลอง ถ้าจับฉลากได้กลุ่มทดลอง ตัวอย่างต่อไป
 ในแต่ละระดับการศึกษาจะอยู่กลุ่มควบคุมสลับกันไป ทำเช่นนี้จนได้กลุ่มตัวอย่างประชากร
 จนครบ 60 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มี 2 ประเภท คือ เครื่องมือที่ใช้ในการ
 รวบรวมข้อมูล และเครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการทดลอง

1. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล คือ แบบทดสอบความสามารถใน
 การแก้ปัญหาการเลี้ยงดูทารกแรกเกิด ซึ่งผู้วิจัยได้จัดสร้างขึ้นมา โดยประเมินค่า 3 ระดับ
 ตามเกณฑ์ที่วางไว้ แบ่งตามขั้นตอนความสามารถในการแก้ปัญหา 3 ด้าน คือ การประเมิน
 ปัญหา การวางแผนในการแก้ปัญหา และการเลือกวิธีการแก้ปัญหาที่ถูกต้อง จำนวน
 ทั้งหมด 28 ข้อ แบบทดสอบครั้งนี้ใช้ทดสอบโดยการสัมภาษณ์ แบบทดสอบชุดนี้ไต่ผ่าน
 การตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 8 ท่าน แล้วนำมาปรับปรุง
 แก้ไข แล้วนำไปทดสอบหาความเที่ยง โดยการทดสอบกับมารดาที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับ
 กลุ่มตัวอย่างประชากรที่กำหนดไว้ จำนวน 15 ราย โดยทำการสอนโดยการให้สถานการณ์
 จำลองก่อนตามแผนการสอน แล้วจึงทดสอบความสามารถในการแก้ปัญหา แล้วนำคะแนน
 ที่ได้มาทดสอบความเที่ยง โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา ตามวิธีของ ครอนบาค (Cronbach)
 ได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.98 จึงนำเครื่องมือนี้ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างประชากรที่
 กำหนดไว้ดังกล่าว

2. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ประกอบด้วย แผนการสอน สถานการณ์จำลองโดยใช้สไลด์ประกอบคำบรรยาย และ เอกสารการเลี้ยงดูทารกแรกเกิด เครื่องมือทั้ง 3 อย่าง ดังกล่าว ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเอง โดยอาศัยการศึกษาจากเอกสารตำรา ที่เกี่ยวข้อง แล้วจึงนำเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 8 ท่าน ทตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข แล้วจึงนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างประชากรที่กำหนดไว้

การดำเนินการวิจัย

1. ขั้นเตรียมการ ขอความร่วมมือในการรวบรวมข้อมูลจากผู้ที่เกี่ยวข้อง ทำการเลือกและจัดกลุ่มตัวอย่างประชากร จัดเตรียมสถานที่สอนไว้เฉพาะ

2. ขั้นดำเนินการทดลอง

2.1 กลุ่มทดลอง

ในวันที่ 1 หลังคลอด ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบความสามารถในการแก้ปัญหาการเลี้ยงดูทารกแรกเกิดโดยการสัมภาษณ์ หลังจากนั้นจึงแจกเอกสารการเลี้ยงดูทารกที่มีปัญหาอุจจาระร่วง และอาการหวัด ให้มารดาได้อ่านก่อนทำการสอน 1 วัน

ในวันที่ 2 หลังคลอด ผู้วิจัยดำเนินการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง โดยสอนเป็นกลุ่ม ๆ ละ 4-6 คน แล้วจึงทดสอบความสามารถในการแก้ปัญหาการเลี้ยงดูทารกแรกเกิด ซึ่งเป็นชุดเดียวกันกับก่อนทำการสอน

2.2 กลุ่มควบคุม

ในวันที่ 1 หลังคลอด ผู้วิจัยทำการทดสอบความสามารถในการแก้ปัญหาการเลี้ยงดูทารกแรกเกิด โดยการสัมภาษณ์ ซึ่งเป็นแบบทดสอบชุดเดียวกันกับที่ใช้ทดสอบกลุ่มทดลอง

หลังจากนั้น มารดาจะได้รับการสอนตามปกติจากพยาบาลวิชาชีพ โดยอาจจะใช้วิธีบรรยาย สาธิต หรือบอกข้อมูลตามโอกาส การสอนอาจสอนเป็นรายบุคคล หรือกลุ่ม ตามโอกาสเช่นกัน

ในวันที่ 2 หลังคลอด ผู้วิจัยทำการทดสอบความสามารถในการแก้ปัญหา ซึ่งเป็นชุดเดียวกันกับก่อนทำการสอน

การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถในการแก้ปัญหาการเลี้ยงดูทารกแรกเกิดของมารดาที่ได้รับการสอน โดยการให้สถานการณ์จำลอง ระหว่างก่อนการสอน และหลังการสอน โดยทดสอบค่าที (t-test) และเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถในการแก้ปัญหาการเลี้ยงดูทารกแรกเกิดของกลุ่มมารดาที่ได้รับการสอน โดยการให้สถานการณ์จำลอง กับมารดาที่ได้รับการสอนตามปกติ และเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความสามารถในการแก้ปัญหาการเลี้ยงดูทารกของมารดาที่ได้รับการสอน โดยการให้สถานการณ์จำลอง โดยการจำแนกตามระดับอายุ และการศึกษา โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนร่วม (Analysis of Covariance)

สรุปผลการวิจัย

1. สถานภาพของกลุ่มตัวอย่างประชากร มารดาทั้งกลุ่มควบคุม และกลุ่มทดลอง ร้อยละ 30 มีอายุต่ำกว่า 20 ปี และมารดา ร้อยละ 70 อายุระหว่าง 20-35 ปี ส่วนมารดาจำแนกตามระดับการศึกษาพบว่า มารดา ร้อยละ 50 ได้รับการศึกษาระดับประถมศึกษา และมารดา ร้อยละ 30 ได้รับการศึกษาระดับมัธยมศึกษา สำหรับมารดา ร้อยละ 20 ได้รับการศึกษาระดับอาชีวศึกษาหรืออุดมศึกษา (ตารางที่ 1)
2. ระดับความสามารถในการแก้ปัญหาการเลี้ยงดูทารกแรกเกิดที่มีปัญหา ด้านสุขภาพของมารดาที่ได้รับการสอนโดยการให้สถานการณ์จำลองพบว่า ความสามารถในการแก้ปัญหาการเลี้ยงดูทารกที่มีอาการอุจจาระร่วง อาการหวัด และความสามารถในการแก้ปัญหาโดยรวม รวมทั้งความสามารถในการประเมินปัญหาและการวางแผนในการแก้ปัญหา มารดาที่มีความสามารถอยู่ในระดับสูง ส่วนความสามารถในการเลือกวิธีการแก้ปัญหาที่ถูกต้อง มารดาที่มีความสามารถอยู่ในระดับปานกลาง (ตารางที่ 2)
3. ค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถในการแก้ปัญหาการเลี้ยงดูทารกแรกเกิดที่มีปัญหา ด้านสุขภาพ ก่อนการสอน และหลังการสอน ของมารดากลุ่มทดลองทั้งโดยรวม และส่วนย่อย พบว่า

3.1 ความสามารถในการแก้ปัญหาทารกที่มีอาการอุจจาระร่วง ทารกที่มีอาการหวัด และความสามารถในการแก้ปัญหาโดยส่วนรวม แตกต่างกันอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณาจากค่าคะแนนเฉลี่ยพบว่า คะแนน หลังการสอนสูงกว่าก่อนการสอน (ตารางที่ 3)

3.2 ความสามารถในการแก้ปัญหา จำแนกตามขั้นตอนความสามารถ ในการแก้ปัญหาพบว่า ความสามารถในการประเมินปัญหา การวางแผนในการแก้ปัญหา และการเลือกวิธีการแก้ปัญหาที่ถูกต้อง ก่อนการสอนและหลังการสอน แตกต่างกันอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณาจากค่าคะแนนเฉลี่ยพบว่า คะแนน หลังการสอนสูงกว่าก่อนการสอน (ตารางที่ 4)

3.3 ความสามารถในการแก้ปัญหาทารกที่มีอาการอุจจาระร่วง และ ทารกที่มีอาการหวัด จำแนกตามระดับอายุพบว่า มารดาที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปี และอายุ ระหว่าง 20-35 ปี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อ พิจารณาจากค่าคะแนนเฉลี่ยพบว่า คะแนนหลังการสอนสูงกว่าก่อนการสอน (ตารางที่ 5)

3.4 ความสามารถในการแก้ปัญหา จำแนกตามขั้นตอนความ สามารถในการแก้ปัญหา คือ ความสามารถในการประเมินปัญหา การวางแผนใน การแก้ปัญหา และการเลือกวิธีการแก้ปัญหาที่ถูกต้อง จำแนกตามระดับอายุพบว่า มารดาที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปี และอายุระหว่าง 20-35 ปี ก่อนการสอนและหลังการ สอน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ย พบว่า คะแนนภายหลังการสอนสูงกว่าก่อนการสอน (ตารางที่ 6)

3.5 ความสามารถในการแก้ปัญหา ทารกที่มีอาการอุจจาระร่วง และทารกที่มีอาการหวัด จำแนกตามระดับการศึกษาพบว่า มารดาที่มีการศึกษาระดับ ประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอาชีวศึกษาหรืออุดมศึกษา ก่อนการสอนและหลังการ สอน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยพบว่า คะแนนหลังการสอนสูงกว่าก่อนการสอน (ตารางที่ 7)

3.6 ความสามารถในการแก้ปัญหา จำแนกตามขั้นตอนความ สามารถในการแก้ปัญหาคือ ความสามารถในการประเมินปัญหา การเลือกวิธีการ แก้ปัญหาที่ถูกต้อง จำแนกตามระดับการศึกษาพบว่า มารดาที่มีการศึกษาระดับ ประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ก่อนการสอนและหลังการสอน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

ทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนความสามารถในการวางแผนในการแก้ปัญหาพบว่า มาราคา
ที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา และมีมัธยมศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
ที่ระดับ .01 และมาราคามีการศึกษาระดับอาชีวศึกษาหรืออุดมศึกษา แตกต่างกัน
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาค่าคะแนนเฉลี่ยพบว่า คะแนนหลัง
การสอนสูงกว่าก่อนการสอน (ตารางที่ 8)

4. ค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถในการแก้ปัญหาการเลี้ยงดูทารก
แรกเกิดที่มีปัญหาคุณภาพ เปรียบเทียบระหว่างมาราคากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม
ทั้งโดยส่วนรวมและส่วนย่อยพบว่า

4.1 ความสามารถในการแก้ปัญหาทารกที่มีอาการอุจจาระร่วง
ทารกที่มีอาการหวัด และความสามารถในการแก้ปัญหาโดยส่วนรวม แตกต่างกันอย่าง
มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (ตารางที่ 9) โดยมาราคาที่ได้รับการสอนโดยใช้
สถานการณ์จำลอง มีความสามารถในการแก้ปัญหาทารกที่มีอาการอุจจาระร่วง ทารก
ที่มีอาการหวัด และความสามารถโดยส่วนรวมสูงกว่ามาราคาที่ได้รับการสอนตามปกติ
(ตารางที่ 10)

4.2 ความสามารถในการประเมินปัญหา ความสามารถในการ
วางแผนในการแก้ปัญหา และความสามารถในการเลือกวิธีการแก้ปัญหาที่ถูกต้อง
แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (ตารางที่ 11) โดยมาราคาที่ได้รับ
การสอนโดยการให้สถานการณ์จำลอง มีความสามารถในการประเมินปัญหา การ
วางแผนในการแก้ปัญหา และการเลือกวิธีการแก้ปัญหาที่ถูกต้อง สูงกว่ามาราคาที่ได้รับ
การสอนตามปกติ จึงเป็นไปตามสมมุติฐานของการวิจัยที่ว่า ความสามารถในการ
แก้ปัญหาการเลี้ยงดูทารกแรกเกิดของมาราคาที่ได้รับการสอนโดยการให้สถานการณ์จำลอง
สูงกว่ามาราคาที่ได้รับการสอนตามปกติ (ตารางที่ 12)

4.3 ค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถในการแก้ปัญหาการเลี้ยงดู
ทารกแรกเกิดที่มีปัญหาคุณภาพของมาราคาที่ได้รับการสอนโดยการให้สถานการณ์
จำลอง ระหว่างมาราคามีอายุต่ำกว่า 20 ปี และระหว่าง 20-35 ปี ไม่แตกต่างกัน
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงปฏิเสธสมมุติฐานที่ว่า ความสามารถในการ
แก้ปัญหาการเลี้ยงดูทารกแรกเกิดที่มีปัญหาคุณภาพของมาราคามีอายุระหว่าง

20-35 ปี สูงกว่ามารดาที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปี (ตารางที่ 13)

4.4 ค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถในการแก้ปัญหาการเลี้ยงดูทารกแรกเกิดที่มีปัญหาคุณภาพของมารดาที่ได้รับการสอนโดยการให้สถานการณ์จำลอง จำแนกตามระดับการศึกษา ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอาชีวศึกษา หรืออุดมศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (ตารางที่ 14) และเมื่อนำมาเปรียบเทียบเป็นรายคู่ตามระดับการศึกษาที่จำแนกไว้พบว่า มารดาที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา และอาชีวศึกษาหรืออุดมศึกษา มีความสามารถในการแก้ปัญหาการเลี้ยงดูทารกแรกเกิด สูงกว่ามารดาที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา และมารดาที่มีการศึกษาระดับอาชีวศึกษาหรืออุดมศึกษา มีความสามารถในการแก้ปัญหาสูงกว่ามารดาที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา จึงเป็นไปตามสมมุติฐานของการวิจัยที่ว่า ความสามารถในการแก้ปัญหาการเลี้ยงดูทารกแรกเกิดที่มีปัญหาคุณภาพของมารดาที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา และอาชีวศึกษาหรืออุดมศึกษาสูงกว่ามารดาที่ได้รับการศึกษาระดับประถมศึกษา และมารดาที่มีการศึกษาระดับอาชีวศึกษาหรืออุดมศึกษา สูงกว่ามารดาที่ได้รับการศึกษาระดับมัธยมศึกษา (ตารางที่ 15 และ ตารางที่ 16)

อภิปรายผลการวิจัย

1. จากผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการแก้ปัญหาการเลี้ยงดูทารกแรกเกิดที่มีปัญหาคุณภาพ ภายหลังจากการสอนโดยการให้สถานการณ์จำลอง สามารถอธิบายได้ดังนี้

1.1 ความสามารถในการแก้ปัญหาการเลี้ยงดูทารกโดยส่วนรวมสูงขึ้นกว่าก่อนการสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ แสดงว่า การสอนโดยการให้สถานการณ์จำลอง เป็นวิธีการสอนที่ช่วยให้มารดามีความสามารถในการแก้ปัญหาการเลี้ยงดูทารกแรกเกิดที่มีปัญหาคุณภาพได้ ซึ่งเป็นเพราะเนื้อหาในการสอนดังกล่าวจำเป็นสำหรับมารดาที่จะต้องนำไปเป็นความรู้ในการเลี้ยงดูทารกด้วยตนเอง จึงทำให้มารดาสนใจที่จะร่วมกันคิด พิจารณาโดยช่วยกันแก้ปัญหาในกลุ่ม ซึ่งสอดคล้องกับการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ ดังเช่น โนวส์ (Knowles) อ้างใน อนุตา นพคุณ 2527 : 13) กล่าวว่า หลักการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ คือ การวิเคราะห์ที่ ประสบการณ์ และประสบการณ์นั้นเกี่ยวกับชีวิต และในการสร้างสถานการณ์จำลองให้

มารดาโคเด็กซ์โดยกลุ่มมารดาเอง และเกี่ยวข้องกับปัญหาการเลี้ยงดูทารก ซึ่งมารดาจะต้องให้การดูแลเมื่อกลับไปยังคูหารกที่บ้านนั้น ทำให้มารดามีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และประสบการณ์ รวมทั้งวิเคราะห์ประสบการณ์จากกลุ่มมารดาเอง ซึ่งมีความรู้ความสามารถที่แตกต่างกัน และยังเปิดโอกาสให้มารดาได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และเลือกแนวทางในการแก้ปัญหาที่ถูกต้อง ซึ่งถ้ามารดาตัดสินใจผิดก็จะเป็นอันตรายหรือความเสียหายใด ๆ ทั้งสิ้น (สำเร็จ เวชสุนทร 2523 : 18-19) และมารดานอกจากจะฝึกแก้ไขปัญหาคายตนเองแล้ว ยังได้เรียนรู้จากความผิดพลาด และความสำเร็จของผู้อื่นด้วย (Tayler and Walford 1974 : 48-49) นอกจากนี้ มารดายังได้เรียนรู้จากเอกสารการเลี้ยงดูทารก ซึ่งผู้วิจัยเตรียมให้อ่านเป็นความรู้ และคู่มือประกอบการพิจารณาแก้ปัญหาจากสถานการณ์ด้วย ส่วนความสามารถในการแก้ปัญหานั้นเกิดจากปัจจัยหลายอย่าง เช่น จากความรู้ ประสบการณ์ การตั้งใจ สติปัญญา และความพร้อมในการที่จะแก้ปัญหาใหม่ ๆ (ชม ภูมิภาค 2516 : 59, Morgan 1978 : 154-155) และสิ่งเหล่านี้จะช่วยให้มารดาที่มีความสามารถในการแก้ปัญหามารดาโคเด็กซ์เร็วหรือช้า แตกต่างกันไป ผลการวิจัยนี้ ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วิเชียร ชิวพิมาย (2518 : 100) ที่ทดลองสอนโดยใช้สถานการณ์จำลองของนิสิตก่อนออกฝึกสอน ผลปรากฏว่าสถานการณ์จำลองสามารถนำมาฝึกแก้ปัญหาคอเด็กซ์ จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ทำให้การสอนโดยใช้สถานการณ์จำลองสามารถนำมาฝึกให้มารดาที่มีความสามารถในการแก้ปัญหามารดาโคเด็กซ์แรกเกิดที่มีปัญหาทางสุขภาพได้

1.2 จากผลการวิจัยส่วนย่อยจากสถานการณ์จำลองพบว่า ความสามารถในการเลี้ยงดูทารกแรกเกิดที่มีอาการอุจจาระร่วง และอาการหวัด ภายหลังจากการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลองพบว่า สูงกว่าก่อนการสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อาจเป็นเพราะการสร้างสถานการณ์จำลอง โดยใช้สไลด์ประกอบการบรรยายสถานการณ์ปัญหา ทั้ง 2 สถานการณ์ มารดาสามารถสัมผัสทั้งทางตา และได้ยินคำบรรยาย ซึ่งเป็นการเรียนรู้จากสิ่งเร้าที่ผ่านอวัยวะหลายทาง ย่อมมีผลต่อการเรียนรู้มากกว่าสิ่งเร้าทางเดียว (Clayton 1963 : 43) และการเรียนจากสไลด์ประกอบการบรรยาย ผู้เรียนจะจำเนื้อหาได้ ร้อยละ 60 (Easman Kodax 1974 : 51) จาก

เหตุผลดังกล่าว จึงทำให้มารดาสามารถจะกำหนดประเด็นปัญหาจากสถานการณ์ได้ง่ายขึ้น และเร็วขึ้น ทำให้สามารถมองเห็นแนวทางการปฏิบัติที่ผิดพลาดจากสถานการณ์ ซึ่งจะ ทำให้ได้แนวทางในการปฏิบัติที่ถูกต้อง และนำไปสู่แนวทางการแก้ปัญหาในลำดับต่อมาได้

1.3 จากผลการวิจัยตามขั้นตอนความสามารถในการแก้ปัญหาพบว่า ความสามารถในการประเมินปัญหา การวางแผนในการแก้ปัญหา และการเลือกวิธีการแก้ปัญหาที่ถูกต้อง ภายหลังสอนโดยใช้สถานการณ์จำลองสูงกว่าก่อนการสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อาจจะเป็นเพราะว่า ถ้าในแต่ละสถานการณ์นั้นเมื่อมารดาสามารถจดจำเรื่องราวที่เป็นปัญหาจากสถานการณ์ได้แล้ว ซึ่งการจำจะเป็นขั้นหนึ่งของการลำดับการเรียนรู้ค่านุทธินิสัย ลำดับนี้จะทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้อ และสามารถสื่อความหมายให้ผู้อื่นเข้าใจได้ โดยการ แปลความ การตีความ และการขยายความ ซึ่งเป็นขั้นตอนของความเข้าใจ (Bloom et.al 1974 : 75-76) ความสามารถในการเข้าใจปัญหา ซึ่งเป็นขั้นตอนของความสามารถในการประเมินปัญหา ผู้วิจัยได้กำหนดคำถามเกี่ยวกับการประเมินปัญหาไว้หลาย ๆ ข้อ ทำให้มารดาตอบคำถามได้ง่าย รวมทั้งกำหนดเกณฑ์ในการพิจารณาคำตอบไว้กว้าง ๆ หลายประเด็น ทำให้มารดาสามารถตอบคำถามได้กว้างเช่นกัน หลังจากนั้นจึงกำหนดคำถามเกี่ยวกับการวางแผนในการแก้ปัญหา และการเลือกวิธีการแก้ปัญหาที่ถูกต้อง ให้มารดาช่วยกันพิจารณาในกลุ่มย่อย ประมาณ 4-6 คน ซึ่งมารดาสามารถเรียนรู้ได้จากกลุ่ม เป็นการแก้ปัญหาหิ้งแบบลองผิดลองถูก และการแก้ปัญหาโดยไร้หลักการ (Dewey 1933 : 17-21) รวมทั้งการใช้เอกสารในการพิจารณา ตลอดจนถึงบทสรุปตอนท้ายตามกิจกรรมการเรียนการสอนซึ่งผู้เรียนช่วยกันสรุปคำตอบที่ถูกต้อง ทำให้มารดาได้แนวความคิดค้นแก้ปัญหาได้อย่างมีเหตุผล ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ โกวินท์ วรพิพัฒน์ (2518 : 8-9) ที่ว่า การฝึกฝนให้ผู้ใหญ่ศึกษาค้นแก้ปัญหาที่จำเป็นนั้น เมื่อฝึกหัดบ่อย ๆ จะทำให้เกิดทักษะในการแก้ปัญหา ทำให้ปัญหาที่ประสบอยู่ลดน้อยลง และค่อย ๆ หมคไป ซึ่งทำให้ได้แนวคิดใหม่ในการแก้ปัญหาที่มีลักษณะทำนองเดียวกันกับปัญหาที่เคยแก้ไขแล้ว และยังได้แนวคิดค้นการแก้ปัญหาในลักษณะอื่น ๆ ด้วย ด้วยเหตุนี้ จึงทำให้มารดา มีความสามารถในการประเมินปัญหา การวางแผนในการแก้ปัญหา และการเลือกวิธีการแก้ปัญหา ซึ่งเป็นขั้นตอนของความสามารถในการแก้ปัญหาได้สูงขึ้นกว่าก่อนการสอน

1.4 จากผลการวิจัยพบว่า ระดับความสามารถในการแก้ปัญหาทารกที่มีอาการอุจจาระร่วง ทารกที่มีอาการหวัด และความสามารถในการแก้ปัญหาโดยส่วนรวม รวมทั้งความสามารถในการประเมินปัญหา และการวางแผนในการแก้ปัญหาของมารดาภายหลังการสอนโดยการให้สถานการณ์จำลอง มารดามีความสามารถในการแก้ปัญหาอยู่ในระดับสูง แสดงว่าการสอนโดยการให้สถานการณ์จำลอง ทำให้มารดามีความสามารถในการแก้ปัญหาอยู่ในระดับสูง ทั้งนี้อาจจะเป็นผลของการสอนโดยการให้สถานการณ์จำลอง คั้งที่ไคกลาวมาแล้ว รวมทั้งการสอนในลักษณะเช่นนี้เป็นการทำให้มารดาได้รับประสบการณ์ก่อนที่จะนำไปปฏิบัติจริง ซึ่งเกี่ยวข้องกับโดยตรงสำหรับมารดา จึงทำให้มารดาสนใจที่จะร่วมกันคิดแก้ปัญหา ซึ่งตรงกับแนวความคิดของ อุนทานพคุณ (2522 : 17) และ Bover and Bevis 1979 : 515-518) ที่ว่าผู้ใหญ่จะเรียนรู้ได้ดีที่สุด เมื่อเขามีความต้องการที่จะเรียนรู้ และต้องการทราบเฉพาะสิ่งที่มีผลกระทบต่อตนเองเท่านั้น การสอนวิธีนี้มารดาจะได้เรียนรู้ในสิ่งที่ตรงกับความต้องการของเขา จึงทำให้มีความสนใจที่จะเรียนรู้ ทำให้มีความสามารถในการแก้ปัญหาอยู่ในระดับสูง ส่วนความสามารถในการเลือกวิธีการแก้ปัญหาที่ถูกต้องนั้น จากผลการวิจัยพบว่า มารดามีความสามารถในการแก้ปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง อาจจะเป็นเพราะว่า ในขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนที่ซับซ้อนในการตัดสินใจ การตรวจสอบความเป็นไปได้ของวิธีการแก้ปัญหาให้สมเหตุสมผล รวมทั้งต้องตรวจสอบว่าคำตอบสอดคล้องกับเงื่อนไขที่ให้มาหรือไม่ ซึ่งผู้วิจัยคิดว่าขั้นตอนนี้ เป็นขั้นตอนที่ยากในการเลือกสิ่งทีถูกต้องที่สุด มารดาจึงมีความสามารถในการแก้ปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งก็เป็นความสามารถตามระดับที่มารดาได้พยายามใช้ความรู้ที่มีอยู่ ซึ่งมีความแตกต่างกันไปคำตอบตามความสามารถในการแก้ปัญหาย่างเต็มที่แล้ว

2. จากผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความสามารถในการแก้ปัญหาคารเลียงคูทารกแรกเกิดที่มีปัญหาค้นสุขภาพ ระหว่างมารดากลุ่มควบคุม และกลุ่มทดลอง พบว่าความสามารถในการแก้ปัญหทารกที่มีอาการอุจจาระร่วง ทารกที่มีอาการหวัด และความสามารถโดยส่วนรวม ตลอดจนความสามารถในการประเมินปัญหา การวางแผนในการแก้ปัญหา และการเลือกวิธีการแก้ปัญหาที่ถูกต้อง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมารดาที่ได้รับการสอนโดยการให้สถานการณ์จำลอง มีความสามารถ

ในการแก้ปัญหาค่าการเลี้ยงดูทารกแรกเกิด สูงกว่ามารดาที่ได้รับการสอนตามปกติ

ผลการวิจัยนี้อธิบายได้ว่า การสอนตามปกตินั้น ส่วนใหญ่จะเป็นการสอนแบบบรรยาย ซึ่งมีข้อจำกัด คือ ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนน้อย ทำให้ผู้เรียนขาดทักษะในการใช้ความคิด ผู้เรียนส่วนใหญ่จะเป็นผู้รับฟังครูผู้สอน (สุรีย์จันทร์โมลี 2527 : 61-68) ทำให้โอกาสที่ผู้เรียนจะใคร่ร่วมกันคิดพิจารณาในสิ่งที่จำเป็นจะต้องนำไปใช้ และการแก้ปัญหามีน้อย ทำให้ความสามารถในการแก้ปัญหาจากสถานการณ์ที่กำหนดไว้ มีค่าคะแนนเฉลี่ยต่ำ ส่วนการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง มารดามีโอกาสร่วมกันคิดพิจารณาในสถานการณ์เดียวกัน ใคนำเหตุผลมาอธิบายเพื่อประกอบการตัดสินใจ (อัญชลี แจ่มเจริญ 2522 : 5) ซึ่งเป็นการสอนที่เปลี่ยนกิจกรรมจากที่ผู้เรียนฟังครูแต่ฝ่ายเดียว มาเป็นผู้เรียนมีส่วนร่วมมากขึ้น ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งการเรียนรู้ด้วยตนเองนั้น ผกา สัตยธรรม (2524 : 42) กล่าวว่า ลักษณะการเรียนรู้ด้วยตนเองนั้น ตอนแรกอาจจะยุ่งยาก แต่หลังจากฝึกและเอาชนะขั้นต่าง ๆ ไปได้แล้ว การเรียนรู้สิ่งที่คล้ายกันในการแก้ปัญหาก็จะเป็นของง่าย และไม่ต้องใช้ความพยายามใด ๆ ทั้งสิ้น เพราะเกิดความเข้าใจอย่างรวดเร็ว หลังจากที่เคยมีประสบการณ์ในเรื่องนั้นมาก่อน จึงทำให้ความสามารถในการแก้ปัญหาค่าการเลี้ยงดูทารกแรกเกิดของมารดาที่ได้รับการสอน โดยใช้สถานการณ์จำลองสูงกว่ามารดาที่ได้รับการสอนตามปกติ และสอดคล้องกับ ชูลทซ์ (Schultz 1972 : 4) ที่ว่า เมื่อผู้เรียนได้อยู่ในสถานการณ์นั้น ใฝ่ฝึกปฏิบัติและแก้ปัญหาคด้วยตนเอง ทำให้ผู้เรียนสามารถถ่ายโยงการเรียนรู้จากการฝึกไปสู่การเรียนการสอนจริง และทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการเรียนรู้ต่าง ๆ ดีกว่าการสอนแบบบรรยาย

3. จากผลการวิจัยเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการแก้ปัญหาค่าการเลี้ยงดูทารกแรกเกิด ที่มีปัญหาค่านสุขภาพของมารดาที่ได้รับการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง ระหว่างมารดาที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปี และมารดาที่มีอายุระหว่าง 20-35 ปี พบว่า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงปฏิเสธสมมุติฐานที่ว่า ความสามารถในการแก้ปัญหาค่าการเลี้ยงดูทารกแรกเกิดที่มีปัญหาค่านสุขภาพของมารดาที่มีอายุระหว่าง 20-35 ปี สูงกว่ามารดาที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปี ซึ่งไม่สอดคล้องกับผลการ

วิจัยของ รวิวัลย์ วงศ์สื่อเกียรติ (2524 : 86) ที่พบว่า ประสิทธิภาพการสอนการปฏิบัติตนภายหลังคลอดของมารดาที่มีอายุระหว่าง 20-35 ปี มีประสิทธิภาพดีกว่ามารดาที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมัครใจ พิศาล (2518 : 40) ที่พบว่า ระดับอายุไม่มีผลต่อการเรียนรู้ และ ยังสอดคล้องกับการศึกษาของ เนลสัน (Nelson 1979 : 610) ที่พบว่า การสอนผู้ใหญ่ อายุของผู้เรียนไม่มีผลต่อการเรียนรู้ ไม่ว่าจะอยู่ในกลุ่มอายุใด ต่างก็สามารถรับในสิ่งที่เรียนรู้ได้ทัดเทียมกัน ท้ายเหตุนี้ จึงทำให้มารดาที่มีอายุแตกต่างกันมีความสามารถในการแก้ปัญหาไม่แตกต่างกัน

4. จากผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการแก้ปัญหาการเลี้ยงดูทารกแรกเกิดที่มีปัญหาค่านสุขภาพของมารดาที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา และอาชีวศึกษาหรืออุดมศึกษา สูงกว่ามารดาในระดับประถมศึกษา ส่วนมารดาที่มีการศึกษาระดับอาชีวศึกษาหรืออุดมศึกษา สูงกว่ามารดาในระดับมัธยมศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าพื้นความรู้ของมารดา มีความสำคัญมากต่อความสามารถในการแก้ปัญหาการเลี้ยงดูทารกแรกเกิด เพราะมารดาที่มีการศึกษาสูง ย่อมมีความรู้ค่านสุขภาพสูงด้วย ซึ่งเกี่ยวกับเรื่องนี้ โรเจอร์ (Roger 1969 : 157) ได้ให้แนวคิดไว้ว่า ผู้ที่ได้รับการศึกษาสูง ย่อมสามารถได้รับความรู้จากการอ่านเอง และได้รับคำแนะนำจากผู้ประกอบการณ์ในค่านนั้น ๆ ส่วนผู้ที่มีการศึกษาค่ำ ต้องใช้เวลาในการเสาะแสวงหาความรู้นั้น และความสามารถในการแก้ปัญหา ยังเป็นกิจกรรมที่จะต้องแสดงความรู้ ความคิดจากประสบการณ์ และส่วนประกอบของสถานการณ์ที่เป็นปัญหาในปัจจุบันเพื่อมาจัดเรียงลำดับใหม่ เพื่อให้สามารถแก้ปัญหาได้ (Bourne 1971 : 9) ดังนั้น มารดาที่มีระดับการศึกษาสูง ย่อมมีความสามารถในการแก้ปัญหาสูงกว่ามารดาที่มีระดับการศึกษาค่ำ

ข้อเสนอแนะสืบเนื่องจากผลการวิจัยครั้งนี้

1. จากผลการวิจัยที่แสดงว่า การสอนโดยการใช้สถานการณ์จำลองสามารถนำไปใช้ในการแก้ปัญหาการเลี้ยงดูทารกแรกเกิดได้ ดังนั้นเพื่อให้ผู้สอนสามารถนำวิธีการสอนโดยการใช้สถานการณ์จำลองไปใช้ควรปฏิบัติดังนี้

1.1 การเลือกเรื่องที่จะนำมาสร้างสถานการณ์จำลองเป็นสิ่งที่สำคัญมาก เพราะควรเป็นเรื่องที่จำเป็นที่ผู้เรียนจำนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน และต้องเกี่ยวข้องกับผู้เรียนมากที่สุด ดังนั้นไม่ว่าจะสอนกลุ่มใด ๆ ควรจะได้สำรวจปัญหาอย่างมีระบบก่อนที่จะดำเนินการสร้างสถานการณ์จำลอง

1.2 ควรสอนมารดาเป็นกลุ่ม กลุ่มละประมาณ 4-6 คน

2. จากผลการวิจัยที่แสดงว่ามารดาที่มีการศึกษาสูงมีความสามารถในการแก้ปัญหาสูงกว่ามารดาที่มีการศึกษาค่ำ ดังนั้นควรจัดกลุ่มจำแนกตามระดับการศึกษา เพื่อจะได้จัดการสอนให้เหมาะสมในแต่ละกลุ่ม

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นการสอนโดยการใช้สถานการณ์จำลองเพื่อฝึกให้มารดาได้แก้ปัญหาก่อนที่จะกลับไปเลี้ยงดูบุตรที่บ้าน ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำการศึกษาระยะยาว เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาระหว่าง ก่อนการสอน หลังการสอนทันที หลังการสอน 2 สัปดาห์ และหลังการสอน 1 เดือน เพื่อศึกษาความคงทนของความสามารถในการแก้ปัญหาการเลี้ยงดูทารกแรกเกิด

2. ควรศึกษาผลการสอนโดยการใช้สถานการณ์จำลองต่อความสามารถในการแก้ปัญหาจากการปฏิบัติจริงของมารดาภายหลังการเลี้ยงดูทารก 1 เดือน รวมทั้งศึกษาอัตราการเจ็บป่วยด้วยอาการอุจจาระร่วง และอาการหวัด